

Revista—ARTA

Rudolf Bone
Memoria formei

nr. 4-5 / 2012

De Ramona Novicov

**Optzecismul vizual
după 20 de ani**

**The 1980s Generation
in the Visual Arts
Twenty Years Later**

arta

revistă de arte vizuale

nr. 4-5, 2012

PORTRETE DE ARTIST / PORTFOLIOS
DIALOGURI / DIALOGUES
EXPOZIȚII / EXHIBITIONS
ESEURI / ESSAYS
DEZBATERE / DEBATE

RUDOLF BONE

Memoria Formei

text de RAMONA NOVICOV

Limbajul artistic al lui Rudolf Bone este de o coerență de excepție. De la început a fost preocupat de un anume experiment, cel ce viza eliberarea sculpturii de „apăsarea” masei materiale. „Doream – spune Bone – să o scap de gravitație, să-i confer o stare poetică.” Sculptorul, pe măsură ce devenea un antisculptor, a fost mereu atent să păstreze în raport cu propria creație o anume alteritate, care să-i permită să așeze între el și obiectele plătuite acel interval, acel gol în care să se poată manifesta un anume fenomen de expansiune și metamorfoză materială, formală și energetică: ecloziunea. Pentru Bone, ecloziunea era, de fapt, reculul în pozitiv al unei implozii.

dreapta, sus:
Imagini din expoziția „Memoria Formei”, aprilie-mai 2011
la Oradea. Foto: © Rudolf Bone

jos, de la stânga la dreapta:
Imagini din turnătorie, lucrul la „Memoria Formei”, lin-
gouri. Foto: © Rudolf Bone

De aici se naște sculptura sa a-spațială sau spațializată, dar fără masă, imponderabilă, ca un fel de contur al pragului dintre spațiu și neant (1989, expoziția sa de la galeriile Orizont, București). Astăzi, Bone vorbește despre programul său plastic explicit: „Eu nu vreau să abandonez total lucrul cu materialul, doar vreau să construiesc spații ușurate de masă. Îmi place să muncesc materialul cu mâinile. Nu doresc să pătrund într-o lume virtuală ca cea pe care mi-o oferă cibernetica. (...) iubesc sculptura și știu că este mediul în care mă simt în elementul meu, iar metafora vizuală prin care încerc să comunic cu semenii mei se simte încorsetată, adeseori, de masa materiei specifice sculpturii consacrate. De aceea am urmat, în decursul carierei mele artistice, un demers de eliberare treptată de chingile materialității”.

Bone a mers metodic pe firul cărării sale, care îl ducea mereu tot mai departe de centrul gravitațional al materiei sculpturale, spre locuri tot mai golite de încărcătura materială, tot mai aproape de expresia artistică a poeziei zen: la Sibiu, în martie 1989, o *Cărare de Nisip* lega Geeea de Talazul, Copacul și Ploaia de sticlă. La Timișoara, în mai 1991, parcurgea un *Drum al Crucii* personal, săvârșind o acțiune ce atingea, cu feroarea autoflagelării, punctele nevralgice ale condiției umane, implicat ale condiției artistului. În continuarea acestui traseu, în intervalul 22 aprilie – 16 mai 2011, Bone a creat o expoziție secvențială, așa cum un alchimist pregătește *opus magnum*. Titlul, *Memoria Formei*, conținea programatic toți timpii și toate stagiile expoziției. În trei secvențe, materia metalică ce i-a slujit, în 2010, ca suport al *Expansiunilor* de la Moara Răsăritului, a fost acum redusă din nou la condiția ei bidimensională, dar prin zdrobire, deci prin limbajul artei informale. Astfel, trupul sculpturii ce a înflorit odată în spațiu se transformă, sub tamburul tăvălugului, în propria lui umbră. Acțiunea a fost filmată, iar filmul a fost proiectat la galeria Konstant din Oradea, în 22 aprilie 2011. Pe podea erau prezente câteva din formele lamelate peste care se putea păși cu neliniștea cu care se pășește pe umbre. Al doilea stagiul al explorării memoriei formei a avut loc peste șapte zile. Tot ce a fost redus la condiția umbrei, a suprafeței, a antiformei, atunci s-a respațializat într-o formă colectivă, totalizatoare, un nou pământ și un nou cer, ce conținea nu doar concretetea materiei, nu doar corpul ei material, ci și memoria ei stigmatizată. Peste alte șapte zile, Bone a plăsmuit o nouă „facere”, de data asta privită din perspectiva eternității. Materia ce a

alăturat:
Expansiuni

mijloc:
Tăvălugul

jos:
Compresarea „Memoria Formei”

credite foto pentru întregul articol: arhiva artistului

fost odată expandată în sute de forme deschise, învolalte, volatile, receptacole ingenue ale luminii, apoi zdrobită și reîntrupată, este acum contrasă la maximum sub forma a trei lingouri suprapuse piramidale. Întoarcerea la materii și forme arhetipale, Bone o face de data aceasta nu cu mâinile lui, ci prin alți maeștri: meșterii făurari. Filmele care au documentat toate etapele acestor transfigurări au revelat, pe de o parte, noblețea unei arte sacre a focului, ce pare a se șterge din memoria colectivă, pe de alta, s-au și constituit ca o memorie a memoriei formei. Doar așa, spune Bone într-un limbaj ermetic „orbitor”, se poate resacraliza materia lumii: doar prin zdrobire, dispersie, ardere – pentru că doar așa poate să renască și să activeze vechile tipare ce o așteaptă acolo, pe locul lor piramidal, dintotdeauna. În aceea seară de mai a lui 2011, după ce mi-am plimbat degetele pe suprafața lingourilor, când tocmai mă pregăteam să plec, Bone mi-a spus, apodictic, ceva la care continui să mă gândesc și acum: „Toata arta laică e minoră”. Și mi-am adus atunci aminte că, întotdeauna, fiecare din gesturile sale artistice era încărcat cu forța unei arte – să-i spunem – majore.

RUDOLF BONE

Memoria Formei

text de RAMONA NOVICOV

Limbajul artistic al lui Rudolf Bone este de o coerență de excepție. De la început a fost preocupat de un anume experiment, cel ce viza eliberarea sculpturii de „apăsarea” masei materiale. „Doream – spune Bone – să o scap de gravitație, să-i confer o stare poetică.” Sculptorul, pe măsură ce devenea un antisculptor, a fost mereu atent să păstreze în raport cu propria creație o anume alteritate, care să-i permită să așeze între el și obiectele plâsmuite acel interval, acel gol în care să se poată manifesta un anume fenomen de expansiune și metamorfoză materială, formală și energetică: ecloziunea. Pentru Bone, ecloziunea era, de fapt, reculul în pozitiv al unei implozii.

dreapta, sus:
Imaginile din expoziția „Memoria Formei”, aprilie-mai 2011
la Oradea. Foto: © Rudolf Bone

jos, de la stânga la dreapta:
Imaginile din lucrările lui „Memoria Formei”, în-
gauri. Foto: © Rudolf Bone

portret de artist // portofoliu

De aici se naște sculptura sa a-spatziată sau spatziată, dar fără masă, imponderabilă, ca un fel de contur al pragului dintre spațiu și neant (1989, expoziția sa de la galeriile Orizont, București). Astăzi, Bone vorbește despre programul său plastic explicit: „Eu nu vreau să abandonez totul lucrul cu materialul, doar vreau să construiesc spații ușurate de masă. Îmi place să muncesc materialul cu mâinile. Nu doresc să pătrund într-o lume virtuală ca cea pe care mi-o oferă cibernetica. (...) Iubesc sculptura și știu că este mediul în care mă simt în elementul meu, iar metafora vizuală prin care încerc să comunic cu semenii mei se simte înconștientă, adeseori, de masa materiei specifice sculpturii consacrate. De aceea am urmat, în decursul carierei mele artistice, un demers de eliberare treptată de chingile materialității”.

Bone a mers metodic pe firul cărării sale, care îl ducea mereu tot mai departe de centrul gravitațional al materiei sculpturale, spre locuri tot mai golite de încărcătura materială, tot mai aproape de expresia artistică a poeziei zen: la Sibiu, în martie 1989, o Cărare de Nisip lega Geea de Talszul, Copacul și Ploaia de sticlă. La Timișoara, în mai 1991, parcurgea un Drum al Crucii personal, săvârșind o acțiune ce atingea, cu fervoarea autolagelării, punctele nevralgice ale condiției umane, implicite ale condiției artistului. În continuarea acestui traseu, în intervalul 22 aprilie – 16 mai 2011, Bone a creat o expoziție secvențială, așa cum un alchimist pregătește opus magnum. Titlul, Memoria Formei, conținea programatic toți timpii și toate stagiile expoziției. În trei secvențe, materia metalică ce i-a slujit, în 2010, ca suport al Expansiunii de la Moara Răsăritului, a fost acum redusă din nou la condiția ei bidimensională, dar prin zdrobire, deci prin limbajul artei informale. Astfel, trupul sculpturii ce a înflorit odată în spațiu se transformă, sub tambrul tăvălugului, în propria lui umbră. Acțiunea a fost filmată, iar filmul a fost proiectat la galeria Konstantin din Oradea, în 22 aprilie 2011. Pe podea erau prezente câteva din formele lamelate peste care se putea păși cu neînșiră și care se pășeste pe umbre. Al doilea stagiul al explorării memoriei formei a avut loc peste șapte zile. Tot ce a fost redus la condiția umbrei, a suprafeței, a antiformei, atunci s-a respatziat: într-o formă colectivă, totalizatoare, un nou pământ și un nou cer, ce conținea nu doar concretizarea materiei, nu doar corpul ei material, ci și memoria ei stigmatizată. Peste alte șapte zile, Bone a plâsmuit o nouă „facere”, de data asta privită din perspectiva eternității. Materia ce a

alăturat:
Expansiuni
mijloc:
Tăvălugul
jos:
Comprensia „Memoria Formei”
credite foto pentru întregul articol: arhiva artistului

fost odată expandată în sute de forme deschise, învalte, volatile, receptacole ingenue ale luminii, apoi zdrobită și reîntrupată, este acum contrasă la maximum sub forma a trei lingouri suprapuse piramidale. Întoarcerea la materii și forme arhetipale, Bone o face de data aceasta nu cu mâinile lui, ci prin alții: maeștrii meșteșugari. Filmele care au documentat toate etapele acestor transfigurări au revelat, pe de o parte, nobilțea unei arte sacre a focului, ce pare a se șterge din memoria colectivă, pe de altă, s-au și constituit ca o memorie a memoriei formei. Doar așa, spune Bone într-un limbaj ermetic „orbitor”, se poate resacraliza materia lumii: doar prin zdrobire, dispersie, ardere – pentru că doar așa poate să renască și să activeze vechile tipare ce o așteaptă acolo, pe locul lor piramidal, dintotdeauna. În acea seară de mai a lui 2011, după ce mi-am plimbat degetele pe suprafața lingurilor, când tocmai mă pregăteam să plec, Bone mi-a spus, apodictic, ceva la care continui să mă gândesc și acum: „Toată arta laică e minoră”. Și mi-am adus atunci aminte că, dintotdeauna, fiecare din gesturile sale artistice era încărcat cu forța unei arte – să-i spunem – majore.

